

YABANCI DİLDE İMGESEL ANLAMLI DİL ÖĞELERİNİN ÖĞRETİMİNDE KULLANILACAK ETKİNLİKLERE İLİŞKİN BİR ÖNERİ

Elif Arıca Akkök

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, İngilizce imgesel anlamlı dil öğelerinin öğretimine yönelik alternatif bir öğretim süreci sunmak ve sunulan bu sürecin öğrenciler üzerinde ne gibi öğrenme davranışları oluşturduğunu ortaya koymaktır. Örneklemine Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dilbilim Bölümü 2. sınıf lisans öğrencilerinin oluşturduğu bu çalışma, kontrol grupsuz ön-test son-test deneysel deseni içermektedir. Ön-test ve son-test verileri SPSS programında ilişkili örneklem için t-testi ile çözümlenmiştir. Öğretim süreci sonunda elde edilen bulgular, önerilen sürecin öğrencilerde olumlu etkiler yarattığını ortaya koymakta ve bu süreçte öğretilmesi hedeflenen dil öğelerini anlayabildiklerini ve kullanabildiklerini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: İmgesel anlam, yabancı dil öğretimi, imgesel dil öğelerinin öğretimi

A PROPOSAL FOR ACTIVITIES TO BE USED IN TEACHING OF FIGURATIVE EXPRESSIONS IN FOREIGN LANGUAGE

Abstract

The main purpose of this study is to propose an alternative process to the teaching of figurative expressions in English, and determine the effects of the mentioned process. The pre-test re-test experimental design approach is used with 22 participants who are 2nd year undergraduate students of Ankara University Faculty of Letters, Department of Linguistics. The data collected through pre-test and re-test are analysed using SPSS with paired samples t-test. The findings collected at the end of the teaching process show positive effects of the proposed process and that the participants can understand and use the aimed linguistic features.

Key words: Figurative meaning, foreign language teaching, teaching figurative language

Giriş

Bu çalışmaya yabancı dilde (İngilizce) imgesel (figurative) anlamlı dil öğelerinin öğretimi konu edilmiştir. Çalışmanın amacı, imgesel anlamlı dil öğelerinin öğretimine ilişkin alternatif bir öğretim süreci tasarlamak ve bu süreçte kullanılması önerilen etkinliklerin öğrencilerde olumlu öğrenme davranışlarına etkisi olup olmadığını sınamaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Tasarımlanan öğretim sürecinde kullanılan etkinlikler, öğrencilerin öğretilen imgesel anlamlı dil öğelerini belli bir bağlam içinde kullanabilmelerini olumlu yönde etkilemekte midir?
2. Tasarımlanan öğretim sürecinde kullanılan etkinlikler, öğrencilerin öğretilen imgesel anlamlı dil öğelerinin anlamlarını kavrayabilmelerini ve bu öğeleri kullanabilmelerini olumlu yönde etkilemekte midir?
3. Tasarımlanan öğretim sürecinde kullanılan etkinlikler, öğrencilerin öğretilen hangi türdeki imgesel anlamlı dil öğelerini daha kolay öğrenmelerini sağlamaktadır?

Çalışmada önce, imgesel anlamlı dil öğeleri tanıtılmış ve bu öğelerin yabancı dil öğretimindeki yeri ortaya konmuş, daha sonra verilerin elde edilmesinde kullanılan yöntem ve araştırma modeli hakkında bilgi verilmiştir. Ardından, imgesel anlamlı dil öğeleri için tasarımılanan öğretim süreci aşamalarıyla anlatılmış ve kullanılan etkinliklere ilişkin bir örnekleme yapılarak, etkinliklerin öğretim süreci sonunda öğrencilerin başarılarına etkisi tartışılmıştır.

1. İmgesel Anlam ve Yabancı Dil Öğretimindeki Yeri:

Son yıllarda imgesel anlamlı dil öğelerinin yabancı dil öğretimindeki yeri giderek önem kazanmış ve bu tür dil öğelerinin öğretimine yönelik çalışmaların sayısında bir artış gözlenmiştir (Kövecsez ve Szabo, 1996; Boers, 2000; Deignan, Gabrys ve Solska; 1997). Bunun bir nedeni, yabancı dil öğretiminde dilin günlük kullanım biçimlerinin ve dil ile kültürün etkileşiminin sunumunun öne çıkmasıdır. Her dilin sözcüklerinde bulunan imgesel anlamlı dil öğeleri, günlük dil kullanımlarını yansıtmaları ve kültürel özellikler taşıması bakımından önemli bir araçtır.

İmgesel anlamın sözlüksel karşılığı, “zihinde bir resim oluşturmak ya da bir karşılaştırma yaratmak için temel ya da bilindik bir anlamın dışında farklı bir yolla kullanılan anlam”dır (Longman Dictionary of English Language and Culture, 1992: 475). Bu tanıma imgesel anlamlı dil öğelerinin uzlaşım (conventional) bilgiye dayandığı (Gibbs, 1994; Dobrovolskiy ve Piirinen, 2005) görüşü de eklendiğinde imgesel anlamlı dil öğelerinin kültürel özellikleri yansıttığı görüşünü tanıtmak daha kolay olacaktır. İmgesel anlamlı dil öğelerinin öğretimi üzerine gerçekleştirilen çalışmalar, bu öğelerin öğretimi sürecinde öğrencilerin genellikle anadilleriyle

hedef dil arasında kültürel ve kavramsal koşutluk olması durumunda söz konusu dil öğelerini daha kolay öğrendiklerini göstermektedir. Örneğin, Kövecsez ve Szabo (1996: 345-348) anadili Macarca olan ve İngilizce öğrenmekte olan öğrencilerin kendi anadillerindekine benzer olan imgesel dil öğelerini kolaylıkla öğrenebildiklerini gözlemlemişlerdir. Boers (2000: 562-566) benzer bir çalışmayı anadili Fransızca olup İngilizce öğrenmekte olan öğrencilerle gerçekleştirmiş, öğrencilerin anadilleriyle hedef dil arasında kavramsal ilişki kurarak anlamını bilmedikleri imgesel anlamlı dil öğelerini öğrenebildiklerini gözlemlemiştir. Deignan, Gabrys ve Solska (1997: 353-358) kültürlerarası farkındalığın artırılmasını hedefledikleri çalışmalarında, anadilleri Lehçe olup İngilizce öğrenmekte olan öğrencilerin, çeviri yoluyla hedef kültürün imgesel dil öğelerini anadilleriyle benzerlik ilişkisi kurarak öğrenebildiklerini göstermiştir. Verilen örneklerde de görüldüğü gibi, ortak kültürel özellikleri paylaşan ülkelerin dilleri ve bu dilleri konuşan bireylerin sahip olduğu kavramsal bilgi arasında büyük bir farklılık olmaması, imgesel dil öğelerinin öğrenilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türk öğrencilere İngilizce imgesel anlamlı dil öğelerinin öğretilmesini amaçlayan bu çalışma, söz konusu dilsel öğelerin anadille benzerlik gösteren ve göstermeyen örneklerini de içermektedir. Böylelikle, anadili Türkçe olan öğrencilere İngilizce imgesel anlamlı dil öğelerinin öğretimi sürecine bir alternatif sunma olanağı yaratılırken, hangi türdeki dil öğelerinin öğretimi sonucunda daha olumlu tepkiler alındığı da sınanacaktır. Bu nedenle bu çalışma her iki durumda, öğrencilerin ne tür öğrenme davranışları göstereceğini sergileyecek olması bakımından önem kazanmaktadır.

2. Yöntem:

Bu çalışma, kontrol grupsuz ön-durum son-durum belirlemesine dayalı deneysel bir araştırma özelliği taşımaktadır. Ayrıca, çalışmada hem nitel hem nicel çözümlene yollarına başvurulmaktadır.

Çalışmanın örnekleme, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dilbilim Bölümü 2. sınıf lisans öğrencileri ve 2005-2006 öğretim yılının ikinci yarısında *Yabancı Dilde Sözvarlığı Çalışmaları* dersinin içeriğiyle sınırlıdır.

Örneklem grubunda yer alan öğrencilerin dilsel altyapı açısından denklik gösterebilmesi için öğrencilerin ÖSS (YDS) İngilizce puanları dikkate alınmıştır. Çalışma öncesinde düzey belirlemesi amacıyla yapılan ölçümlerde, Avrupa Ortak Referans Ölçütlerine göre hazırlanmış olan Avrupa Dil Dosyasındaki B1 ve B2 düzeyindeki betimleyiciler karışık biçimde öğrencilere verilmiş ve öğrencilerin bu betimleyiciler doğrultusunda kendilerini değerlendirmeleri istenmiştir (Council of Europe Education Comitee, 2001). Bu ölçüm sonucunda, örneklem grubunun dilsel düzeyi Avrupa Dil Dosyası'na göre B2 (orta +) olarak belirlenmiştir.

Çalışmada imgesel dil öğelerinin türlerine ilişkin bir sınırlama yapılmamış, uygulamada kullanılan dil özellikleri ders kitabının kapsamı içinde yer alan belli çer-

çevelerdeki deyimlerin ve eğretilme içeren kimi dil öğelerinin arasından seçilmiştir.

Çalışma, 4 haftalık bir uygulama süreci içerisinde gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinden önce öğrencilere durum saptaması amacıyla bir ön-test uygulanmış, 4 haftalık öğretim sürecinin ardından aynı nitelikte bir son-testin uygulanması sonucunda kullanılan etkinliklerin öğrencilerde ne gibi öğrenme değişiklikleri oluşturduğu belirlenmiştir. Ön-test ve son-test sınav sonuçları, SPSS programı ışığında ilişkili örneklemeler için t-testi (paired samples t-test) ile çözümlenmiştir.

2.1. İmgesel Anlamalı Dil Öğeleri İçin Tasarılan Öğretim Süreci:

Öğretim sürecinde yedi farklı çerçevede her bir çerçeveye ilgili en az 7 imgesel anlamalı dil öğesi belirlenmiş ve öğrencilere bu çerçevelerle ilişkili imgesel anlamalı dil öğeleri öğretilmiştir. Bu süreçte kullanılan etkinlikler şu çerçevelere bağlı olarak seçilmiştir: Yiyecekler (food), renkler (colours), hava (weather), sağlık (medical), ağaçlar, bitkiler (trees and plants), spor (sports) ve yapılar (buildings).

Bu çerçevelerde öğretilmesi hedeflenen imgesel anlamalı dil öğeleri Tablo (1) deki gibidir.

Tablo 1: Öğretim sürecinde yer alan imgesel anlamalı dil öğeleri

Food	<i>Recipe for, all the ingredients, to dilute, stew, grilled, half-baked, spice-up, unsavoury, turn sour, juicy</i>
Colours	<i>Red tape, red carpet, blue joke, see red, black mark, green with envy, white collar, black future, feel blue, go green</i>
Medical	<i>Symptom, ailing, prognosis, rash, fever, fever pitch, to carry the scars of, diagnosis, jaundice</i>
Weather	<i>Hazy, hail, the mists of history, snow under, thundered, under a cloud, whirlwind, frosty, sunny disposition, climate of (change)</i>
Trees, plants	<i>Flourish, seeds of, mushrooming, couch potato, branch, stem from, live in clover, sprout, fruitful, wilt, reap the award of, the apple of one's eye, dig up, fade, shed, germinate, budding, weed out</i>
Sports	<i>Score an own goal, in the running, move the goalposts, neck and neck, skate around, level playing field, sail through</i>
Building	<i>Deaf as bricks, the used key is always bright, talk to a brick wall, in ruins, by the back door, drop a brick, hit the ceiling, a great wall of, live up to the door</i>

Uygulamada kullanılmak üzere her bir çerçevedeki imgesel anlamlı dil ögesi için aynı nitelikte beş ayrı türde etkinlik hazırlanmıştır.

Birinci tür etkinliklerde, öğrencilere dilde bazı öğelerin imgesel anlam içerebileceğine ilişkin örnekler verilmiştir. Bu etkinliklerle, öğrencilerden bağlam içinde verilen imgesel anlamlı dil öğelerinin anlamlarını yordamaları beklenmiştir. İkinci tür etkinliklerle öğrencilere, öğretilmesi hedeflenen dil öğelerini tanımlayan ifadeler karışık biçimde verilmiş, onlardan bu örneklerin tanımını tümcenin bağlamını da göz önünde bulundurarak tahmin etmeleri istenmiştir. Öğretilmesi hedeflenen dil öğelerini uygun bir bağlam içinde kullanmalarını sağlamaya yönelik üçüncü tür etkinlikte, öğrencilerden bu öğeleri tümce içindeki boşluklara yerleştirmeleri istenmiştir. Dördüncü etkinlik türü, öğrencilerin imgesel anlamlı dil öğelerinin anlamlarını açımlayarak yeniden yazmalarına yöneliktir. Son etkinlik türünde ise öğrencilerden söz konusu dil öğelerinin kullanıldığı bir önermeyi tartışmaları istenmektedir.

İzleyen bölümde, yedi farklı çerçevede hazırlanan bu etkinlikler arasından yiyecekler (food) çerçevesine yönelik olanları örneklenmektedir.

2.2. Uygulamada Kullanılan Etkinlikler:

2.2.1. Etkinlik 1:

Uygulama Aşamaları:

a. Öğrencilere derste öğretilecek imgesel anlamlı dil özelliklerinin yer aldığı bir okuma metni verilmiştir (bkz. Örnek 1). Verilen metnin başlığından bu metnin ana konusuna ilişkin fikir yürütmeleri istenmiştir.

Örnek 1:

My headache at work: Jack

*My employee Jack is just a disaster. His irresponsibility was a **recipe for a failure**. He had **all the ingredients of disgrace**. What always drove me crazy was his **unsavoury** character and **half-baked** ideas! Although I am the manager of the company, I don't have the chance to kick him off. If only he weren't the general manager's cousin...*

It's really very difficult to have even one nice memory with him. Once, while I was talking to Mr. Smith, a member of parliament and one of the clients of our insurance company, in order to persuade him to buy new insurance policies, Jack

came into my office with no excuse and **grilled** my client with unreasonable questions about the government for hours. I couldn't even have the chance to say a single word to Mr. Smith. When I felt that Mr. Smith was getting angry and things were **turning sour**, I tried to **spice-up** the conversation. But it was no use, he went on trying **to dilute** me. As the client went out of the office for a phone call, I asked him to leave my office politely. And this time he accused me of envying his **juicy** talk!

*Of course I couldn't manage to persuade Mr. Smith, actually, he didn't even turn back to my office after his phone call. Later I understood that it was not really a phone call but an excuse to run swiftly from the company. I not only lost one of my most respectable clients, but also was scolded by the general manager. I'm really very angry with Jack and I haven't been talking to him since then. I'm going to let him **stew** for a very long time.*

b. Öğrencilerden metnin konusunu anlamaya çalışarak, metni okumaları ve tahminlerini sınıfta tartışmaları istenmiştir.

c. Öğrencilerden metni tekrar okumaları ve o dersin çerçevesini oluşturan imgesel anlamlı özelliklerle ilgili sözcüklerin bir listesini oluşturmaları istenmiştir. Bu liste tahtaya yazılmış ve öğrencilerle bu sözcüklerin sözlüksel (literal) anlamı tartışılmıştır.

d. Öğrencilere bazı sözcüklerin kendi anlamlarının dışında imgesel anlamlar aktarabileceği anlatıldıktan sonra, bu tür anlamın içinde bulunduğu bağlama da dayalı olarak ulaşılabılır olduğu bilgisi ışığında onlarla etkinliklerde kullanılan imgesel anlamlı dil öğelerinin hangi anlamı kazanmış olabileceği tartışılmıştır. Bu süreçte öğrencilere söz konusu imgesel anlamlı öğelerin anlamları verilmemiştir.

Bu etkinlik sonucunda öğrencilere dilde kimi sözcük ya da söz öbeklerinin sözlüksel anlamlarının dışında farklı anlamları da aktarmak üzere kullanılabileceği fark ettirilmeye çalışılmıştır.

2.2.2. Etkinlik 2:

Uygulama Aşamaları:

Öğrencilere öğretilmesi hedeflenen imgesel anlamlı dil kullanımlarını tanımlayan sözcük ya da söz öbekleri verilerek, onlardan verilen boşluklara bu sözcük ve söz öbeklerini yazarak öğrenmeleri hedeflenen dil öğelerinin tanımını yapmaları istenmiştir. Böylelikle, bu etkinlik sonucunda öğrenciler, öğretmenin de rehberli-

giyle uygulamada kullanılan imgesel anlamlı dil öğelerinin anlamlarına kendilerinin ulaşması amaçlanmıştır (bkz. Örnek 2).

Örnek 2:

<i>situation sure to lead to</i>	<i>all the necessary characteristics</i>
<i>less dominant</i>	<i>go wrong</i>
<i>to worry or suffer</i>	<i>ask a lot of questions</i>
<i>exciting</i>	<i>unrealistic more lively unpleasant</i>

1. *The inspectors grilled the situation.*
*This means: The inspectors (**asked a lot of questions**).*
2. *The teacher spiced up the English lesson with games.*
*This means: The teacher made the lesson (**more lively**).*
3. *The book has all the ingredients of a happy family.*
*This means: The book has (**all the necessary characteristics**) of a happy family.*
4. *Living together with his father and mother at the same house was the recipe for John's success.*
*This means: Their existence is a (**situation sure to lead to**) his success.*
5. *Hurry up! I want you to tell me all the juicy news.*
*This means: I want to learn about all the (**exciting**) news.*
6. *Their marriage started with high hopes but things soon turned sour.*
*This means: Their marriage soon became (**go wrong**).*
7. *I like Brad Pitt, although he was acting as the most unsavoury character in the film.*
*This means: The character Brad Pitt was (**unpleasant**).*
8. *I'm bored of his half-baked ideas on any subject.*
*This means: His ideas are (**unrealistic**).*
9. *I'll let Tom stew for long years, I don't want to talk anything with him.*
*This means: I want Tom (**to worry or suffer**) until I talk to him.*
10. *She asked his mother to come to dinner to dilute her husband's family.*
*This means: She tried to make her husband's family (**less dominant**).*

2.2.3. Etkinlik 3:

Uygulama Aşamaları:

Öğrencilerden bir önceki etkinlikte verilen dil öğelerini tümce içinde uygun bağlamda kullanmaları istenmiştir (bkz. Örnek 3). Bu alıştırma, öğrencilerin öğrenmekte oldukları dil öğelerini uygun bağlamda kullanabilmelerini sağlamaya yöneliktir.

Örnek 3:

Complete each blank with one of these words. Use each word only once:

1. *The film has (**all the ingredients**) of a box office hit.*
2. *I'm sure this is going to be another of his (**half-baked**) schemes that never comes to anything.*
3. *Joe and his ex-wives to the same party was a (**recipe for**) disaster.*
4. *I'm not going to call him. I'm going to let him (**stew**) for another few days at least.*
5. *The police (**grilled**) the suspect for hours, but eventually let him go.*
6. *Let's go for a coffee and you can tell me all the (**juicy**) gossip*
7. *Rick has started hanging around with some (**unsavoury**) characters.*
8. *They started their business with high hopes but things soon (**turned sour**).*
9. *Let's hire a karaoke machine –that'll (**spice up**) the office party.*
10. *Let's invite lots of friends (**to dilute**) the relatives a bit.*

2.2.4. Etkinlik 4:

Uygulama Aşamaları:

Öğrencilere öğretilmesi hedeflenen imgesel anlamlı dil öğeleri ile aynı anlamı içeren söz öbeklerinin yer aldığı tümceler verilerek, bu tümceleri söz konusu dil öğelerini kullanarak yeniden yazmaları istenmiştir (bkz. Örnek 4).

Örnek 4:

Rewrite the following sentences using figurative expressions:

1. *Patience combined with interest in her pupils is bound to lead to success for a teacher.*

(Patience combined with interest in her pupils is a recipe for success for a teacher).

2. *They lived happily together for many years, but things changed for the worse when his mother came to live with them.*

(They lived happily together for many years, but things went worse when his mother came to live with them).

3. *Lance's ideas are never thought through properly.*

(Lance always has half-baked ideas).

4. *It might be a good idea to make these investments a bit less dominant in your portfolio by exchanging some of them for others in a different line of business.*

(It might be a good idea to dilute these investments in your portfolio by exchanging some of them for others in a different line of business).

5. *Don't tell her that her briefcase has been found. Let her suffer for a bit longer-perhaps she'll be more careful with it in future.*

(Don't tell her that her briefcase has been found. Let her stew for a bit longer-perhaps she'll be more careful with it in future).

6. *What's been happening while I was on holiday? You must fill me in all the interesting gossip.*

(What's been happening while I was on holiday? You must fill me in all the juicy gossip).

7. *My mother asked me a lot of searching questions about where I had been last night.*

(My mother grilled me about where I had been last night).

8. *Let's make the evening more interesting by organizing some party games.*

(Let's spice up the evening by organizing some party games).

2.2.5. Etkinlik 5:

Uygulama Aşamaları:

Öğrencilere imgesel anlamlı dil öğeleri içeren önermeler verilerek bu önerme ile aktarılan içeriğe katılıp katılmadıklarını tartışmaları istenmiştir (bkz. Örnek 5).

Örnek 5:

Do you agree or disagree with this statement?

- Unsavory and juicy people are hard to communicate with.

Öğrencilere söz konusu öğretim süreci tamamlandıktan iki hafta sonra ön-testle aynı nitelikte bir son-test uygulanmıştır. Sınava sürecinin ardından elde edilen veriler, 2.3'te ayrıntılandırılmaktadır.

2.3. Bulgular ve değerlendirme:

Çalışmada, dört haftalık öğretim sürecinin, ön-test ve son-test sonuçları arasında anlamlı farklılıklar oluşturduğu gözlenmiştir. Ön-test ve son-test bulgularında aşağıda değinilecek olan şu özellikler dikkati çekmektedir.

Ön-testte öğrencilere 25 imgesel anlamlı dil ögesine ilişkin bir sınav yapılmıştır. Bu sınavda öğrencilere bağlam içinde boşluk doldurma, tümce içinde boşluk doldurma gibi *kullanıma dayalı* ve verilen tümceyi açıklama, verilen özelliklerin tanımını verme gibi *bilgiye dayalı* sorular yöneltilmiştir (Bkz. Ek 1).

Tablo (2)'de de görüldüğü gibi öğrencilerin ön-testte yöneltilen 4 soru türünden en fazla tanım vermede ve en az bağlam içinde boşluk doldurmada başarılı oldukları gözlenmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin ön-testteki başarı oranları

Ön-test	Yüzde
Bağlam içinde boşluk doldurma	% 55
Tümce içinde boşluk doldurma	% 27
Verilen tümceyi açıklama	% 30
Verilen özelliklerin tanımını verme	% 90

Bu sınavda son-testten farklı olarak, testte yer alan imgesel anlamlı dil öğelerinin tanımlarının verilmesi ve yeniden yazılması istenen C ve D bölümlerinde olası yanıtlar karışık biçimde verilmiştir (Bkz Ek 2). Ön-test ve son-test verileri SPSS programında çözümlenmiştir.

Sınav sonucunda öğrencilerin ön-testte başarı ortalamalarının orta düzeyde olduğu (%52) gözlenmiştir. Buna karşın son-testte, öğrencilerin ilk üç bölümde başarı oranlarında belirgin bir yükselme olduğu gözlenmiş, bu bölümler arasında ön-testte de olduğu gibi en fazla tanım vermeleri istenen sorularda başarılı oldukları, açıklama yapmaları istenen sorularda ise daha az başarılı oldukları gözlenmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin son-testteki başarı oranları

Ön-test	Yüzde
Bağlam içinde boşluk doldurma	% 85
Tümce içinde boşluk doldurma	% 86
Verilen tümceyi açıklama	% 76
Verilen özelliklerin tanımını verme	% 92

SPSS programında *ilişkili örneklem t-testi* ile çözümlenen ön-test ve son-test verileri sonucunda elde edilen p değeri $t=-11,829$ ve $p<.05$, olduğundan çalışma grubunun ön durumlarıyla son-durumları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş, Tablo (4)'te de gösterildiği gibi öğrencilerin son-test ölçümleri sonucunda daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

Tablo 4: Ön-test ve son-test sonuçlarının karşılaştırılması

Ölçme Aracı	N	X	S	Sd	T	P
Ön test	22	52	10,38	21	-11,829	.000
Son test	22	84,5	7,63			

Dört bölümden oluşan ön-test ve son-testte her bölüm için elde edilen ölçümler ve bu ölçümler sonucunda iki test arasında gözlemlenen farklılıklar şöyledir:

a. Bağlam İçinde Boşluk Doldurma:

Tablo (5)'te de görüldüğü gibi test sonucunda elde edilen p değeri $t=-6,517$ ve $p<.05$ olduğundan öğrencilerden bağlam içinde boşluk doldurmaları istenen A bölümünde ön-test ve son-test verileri arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür.

Tablo 5: Bağlam içinde boşluk doldurma sorularının karşılaştırılması

Ölçme Aracı	N	X	S	Sd	T	P
Ön test	22	22	6,84	21	-6,517	.000
Son test	22	33	5,62			

Bu bölümde öğrencilerin ön-testte en fazla *thunderous* (gürültülü), *coach potato* (sürekli televizyon karşısında oturup atıştıran kimse) gibi Türkçede benzer karşılık-ları olan kullanımlara doğru yanıt verdikleri; diğer kullanımları yanıtlamakta güç-lük yaşadıkları ve başarı oranlarının %55 olduğu gözlenmiştir.

Son-testte ise aynı bölümde öğrencilerin başarı oranı %85 olarak belirlenmiştir. Bu bölümde öğrencilerin başarı oranlarında artış görülmüş, en fazla doğru yanıtlanan öğelerin *white collar*, *coach potato*, *live in clover*, *thunderous*, *see red* gibi örnekler olduğu gözlenmiştir.

b. Tümce İçinde Boşluk Doldurma:

Öğrencilerden, verilen tümcelerin içindeki boşlukları doldurmaları istenen B bölümüne yönelik ölçümlerde test sonucunda elde edilen p değeri $t=-9,238$ ve $p<.05$ 'tir. Bu değer, Tablo (6)'da gösterildiği gibi ön-test ve son-test arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemektedir.

Tablo 6: Tümce içinde boşluk doldurma sorularının karşılaştırılması

Ölçme Aracı	N	X	S	Sd	T	P
Ön test	22	22	6,84	21	-6,517	.000
Son test	22	33	5,62			

Öğrenciler ön-testte en büyük sıkıntıyı kullanıma dayalı sorular içeren B bölümünde yaşamışlardır. Bu bölümde öğrencilerin çok az sayıda soruya doğru yanıt verdikleri ve başarı oranlarının % 27 olduğu gözlenmiştir. Buna karşın son-testte öğrencilerin başarılarında önemli bir artış gözlenmektedir. Bu bölümde başarı oranı % 86'dır. Türkçede benzer kullanımları olan *dig up* (eşelemek) ve *carry the scars of* (yaralarını taşımak) kullanımlarına tüm öğrenciler doğru yanıt vermiş, diğer öğeleri de öğrencilerin tamamına yakını doğru yanıtlamıştır.

c. Verilen Tümceyi Açıklama:

Öğrencilerden verilen tümceleri açıklamaları istenen C bölümünde, Tablo (7)de görüldüğü gibi test sonucunda elde edilen p değeri $t=-6,517$ ve $p<.05$ olup, ön-test ve son-test sonuçlarında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Ancak son-testte genel olarak tüm bölümlerde başarılı olan öğrencilerin, en az bu bölümde başarılı oldukları belirlenmiştir.

Tablo 7: Verilen tümceyi açıklama sorularının karşılaştırılması

Ölçme Aracı	N	X	S	Sd	T	P
Ön test	22	6,00	4,58	21	-8,130	.000
Son test	22	14,73	1,91			

Öğrencilerin C bölümünde ön-testte de sorun yaşadıkları, bu nedenle de başarı oranlarının ancak %30'a kadar yükselebildiği görülmüştür. Buna karşın, son-testte bu bölümde de belirgin bir farklılık olduğu ve başarı oranının %76'ya yükseldiği gözlenmektedir. Bu bölümde de öğrencilerin eksiksiz yanıtladıkları kullanımların Türkçede benzer biçimde ifade edilen *black mark* (kara leke) ve *snow under* (altında ezilmek/kalmak) gibi ifadeler olduğu ve öğrencilerin tamamına yakınının bu gibi ifadelere doğru yanıt verdikleri dikkati çekmektedir.

d. Verilen Öğelerin Tanımını Verme:

Öğrencilerin, verilen imgesel anlamlı öğelerin tanımını çıkarsamaları istenen D bölümünde ön-testte de son-testte de diğer bölümlere oranla oldukça başarılı oldukları gözlenmiştir. Tablo (8)'de bu iki sınav sonucunda elde edilen değerler göste-

rilmektedir: $t=-,346$ ve $p>.05$ 'dir. Bu değerler, bu bölümde öğrencilerin başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 8: Tanım verme sorularının karşılaştırılması

Ölçme Aracı	N	X	S	Sd	T	P
Ön test	22	18,36	3,63	21	-,346	.732
Son test	22	18,73	2,58			

Öğrencilerin bu bölümde ön-testte de başarılı olmalarının bir sebebi, *the used key is always bright* (işleyen demir ışıltar), *drop a brick* (çam devirmek) gibi Türkçede de benzer kullanımları olan öğeleri içeren tümcelerin yer alması olabilir. Son-testte aynı başarıyı gösteriyor olmalarını ise bilgiye (hatırlamaya) dayalı sorularda daha başarılı olmalarıyla açıklamak mümkündür.

Bu bulgular ışığında, bu çalışmaya katılan öğrencilerin ön-testte genel olarak en fazla doğru yanıt verdikleri öğelerin, Türkçede benzer anlama sahip kullanımlar (*key figure, the used key is always bright, drop a brick*) olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bunun yanı sıra öğrencilerin hem ön-testte hem de son-testte bilgi ve hatırlama-yaya yönelik tanım verme sorularında; açıklama ve boşluk doldurma gibi kullanıma dayalı sorulardan daha başarılı olduğunu gözlemlemekteyiz.

7. Sonuç:

Türk öğrencilere İngilizce imgesel anlamlı dil öğelerini öğretmeyi hedefleyen bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular, katılımcıların çalışmaya yön veren araştırma sorularında söz konusu edilen dilsel özellikleri kazandığını; öğrencilerin öğretilen imgesel anlamlı öğeleri kavrayıp kullanabildiğini göstermektedir. Ayrıca çalışma, öğrencilerin Türkçe'de benzeri olan imgesel anlamlı dil öğelerini daha kolay öğrenmeleri yönünden, daha önce Fransızca, Lehçe, Macarca gibi farklı dillerin doğal konuşucusu olan öğrencilerle gerçekleştirilen çalışmaları destekler niteliktedir (Kövecsez ve Szabo, 1996; Boers, 2000; Deignan, Gabrys ve Solska; 1997). Çalışmanın vargıları, daha önce de belirtildiği gibi, dilin günlük kullanım özelliklerini içeren imgesel anlamlı dil öğelerinin öğretiminin, öğrenilmekte olan yabancı dile ve o dilin kültürel özelliklerine ilişkin farkındalık yaratmakta önemli bir araç olduğunu bir kere daha ortaya koymaktadır. Bu nedenle, bundan sonraki çalışmalarda imgesel dil öğelerinin belli biçimsel ve anlamsal özelliklere göre sınıflandırılarak daha belirli öğelerin öğretilmesi ve bu yolla hem imgesel anlamlı dil

öğelerine dil öğretim programlarında daha çok yer verilmesine etki etmek, hem de bu öğelerin öğretimi alanına deneysel araştırma sonuçlarıyla katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Kaynakça

- Boers F. 2000. **Metaphor Awareness and Vocabulary Retention**, Applied Linguistics, Vol. 21 No. 4 (553-571)
- Council of Europe Education Comitee, 2001. **Common European Framework of Referance for Languages**, Strasbourg: Cambridge University Press.
- Deignan A., D. Gabrys ve A. Solska, 1997. **Teaching English Metaphors Using Cross-linguistic Awareness-raising Activities**, ELT Journal, Vol:51, No: 4 October (353-358), Oxford University Press.
- Dobrovol'skij D. ve E. Piirainen, 2005. **Figurative Language: Cross-cultural and Cross-linguistic Perspectives**, Amsterdam: Elsevier
- Gibbs R. W., 1994. **The Poetics of Mind: Figurative Thought, Language and Understanding**, UK: Cambridge University Press
- Kövecsez Z. ve P. Szabo, 1996. **Idioms: A View from Cognitive Semantics, Applied Linguistics**, Vol: 17 No: 3. (345-348) Oxford University Press.
- Longman Dictionary of English Language and Culture**, 1992. Harlow: Longman

Ek:1

Ön-test

A. Complete each blank with one of the words in the box:

live in clover	hazy	thunderous	feel blue	see red	unfruitful
juicy	white collar	couch potato	whirlwind		

Tom was the usual middle-aged bachelor – (1) _____ during the day, (2) _____ at night. His life had absolutely nothing (3) _____, a couple of attempts at picking up a hobby had turned out (4) _____. Since he had no desire to (5) _____, he was happy spending his nights staring at the TV, not caring about his (6) _____ future. One night when he was particularly (7) _____, he called a hotline to order a set of knives he saw being advertised on the shopping channel. The sales person who answered was an inexperienced one and couldn't help Tom because of some credit card problems. After some long and (8) _____ shouting over the phone, Tom finally (9) _____ and hung up. What started the very (10) _____ series of adventures in Tom's life was his neighbor, coming just after the telephone incident, asking if he had a meat cutting knife.

B. Fill in the blanks with one of the words in the box:

fade	key figure	dig up	carry the scars of	unsavory
------	------------	--------	--------------------	----------

1. Although Jack loves his job, he is fed up with his current _____ assignment.
2. Her hopes of finding her children _____.
3. The police _____ some interesting facts on the case.
4. The children still _____ the accident.
5. I, as a father, always wanted to be the _____ in my daughter's life.

C. Rewrite the following sentences:

black mark	score an own goal	prognosis	climate of change	snow under
------------	-------------------	-----------	-------------------	------------

1. The prediction made upon the flow of latest events implies worse days are to come.
2. She made things worse than better when she admitted in court that she also had cheated on her husband.
3. Stealing the car was another sign of incorrectness and illegality against his name.
4. The poor little girl was covered under with homework, so we couldn't have the chance to see her all weekend.
5. The reason for the increasing importance given to human rights issues is the changing situation in the country.

D. Write the definition of the following sentences:

Depressing future without hope	Abilities which are used do not diminish
All the necessary characteristics	Unrealistic Make a clumsy social error

1. He instantly knew he had dropped a huge brick just after he asked Jane's parents what they thought about her falling in the test.
This means: He knew _____.
2. She's seeing a black future in her life – she hasn't got any money, and she still can't find a job.
This means: She's seeing a _____.
3. Noam Chomsky, who is 80 years old, is a very productive person. He is a good example which proves the saying 'the used key is always bright'.
This means: Noam Chomsky's life shows us _____.
4. They have all the ingredients of a happy family.
This means: They have _____.
5. I know this will be another of Sally's half baked ideas.
This means: Sally's ideas are always _____.

Ek 2:

Son-test

A. Complete each blank with one of the words in the box:

live in clover	hazy	thunderous	feel blue	see	red
unfruitful	juicy	white collar	couch potato	whirlwind	

Tom was the usual middle-aged bachelor – (1) _____ during the day, (2) _____ at night. His life had absolutely nothing (3) _____, a couple of attempts at picking up a hobby had turned out (4) _____. Since he had no desire to (5) _____, he was happy spending his nights staring at the TV, not caring about his (6) _____ future. One night when he was particularly (7) _____, he called a hotline to order a set of knives he saw being advertised on the shopping channel. The sales person who answered was an inexperienced one and couldn't help Tom because of some credit card problems. After some long and (8) _____ shouting over the phone, Tom finally (9) _____ and hung up. What started the very (10) _____ series of adventures in Tom's life was his neighbor, coming just after the telephone incident, asking if he had a meat cutting knife.

B. Fill in the blanks with one of the words in the box:

fade	key figure	dig up	carry the scars of	unsavory
------	------------	--------	--------------------	----------

1. Although Jack loves his job, he is fed up with his current _____ assignment.
2. Her hopes of finding her children _____.
3. The police _____ some interesting facts on the case.
4. The children still _____ the accident.
5. I, as a father, always wanted to be the _____ in my daughter's life.

C. Rewrite the following sentences:

1. The prediction made upon the flow of latest events implies worse days are to come.
2. She made things worse than better when she admitted in court that she also had cheated on her husband.
3. Stealing the car was another sign of incorrectness and illegality against his name.

4. The poor little girl was covered under with homework, so we couldn't have the chance to see her all weekend.
5. The reason for the increasing importance given to human rights issues is the changing situation in the country.

D. Write the definition of the following sentences:

1. He instantly knew he had dropped a huge brick just after he asked Jane's parents what they thought about her falling in the test.
This means: He knew _____.
2. She's seeing a black future in her life – she hasn't got any money, and she still can't find a job.
This means: She's seeing a _____.
3. Noam Chomsky, who is 80 years old, is a very productive person. He is a good example which proves the saying 'the used key is always bright'.
This means: Noam Chomsky's life shows us _____.
4. They have all the ingredients of a happy family.
This means: They have _____.
5. I know this will be another of Sally's half baked ideas.
This means: Sally's ideas are always _____.